

Dosarul nr. 2ra-644/23
2-21178604-01-2ra-03052023

Prima instanță: Judecătoria Comrat, sediul Central (jud. M. Hanganu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (jud: G. Colev, Șt. Starciuc, A. Curdov)

DECIZIE

25 iulie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Oxana Parfeni

Lilia Roic-Botezatu

examinând recursul declarat de Vasilisa Roșioru,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vasilisa Roșioru
împotriva Alexandrei Vacarciuc, Anatoli Odnostalco și Afanasi Chihaioglo cu
privire la repararea prejudiciului material, prejudiciului moral și compensarea
cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Comrat,

c o n s t a t ă :

La 03 decembrie 2021, Vasilisa Roșioru a depus cerere de chemare în judecată împotriva Alexandrei Vacarciuc, Anatoli Odnostalco și Afanasi Chihaioglo, solicitând încasarea de la pârâți, în mod solidar, a prejudiciului material cauzat prin infrațiune, în mărime de 28 558,7 lei, constituit din: suma de 1 982,62 de lei, cu titlu de cheltuieli pentru tratamentul lui Andrei Sarî-Terzi, suma de 4 428, 28 de lei, cu titlu de cheltuieli pentru transport, suma de 22 147,8 lei, cheltuieli de înmormântare a lui Andrei Sarî-Terzi și săvârșirea mesei de pomenire, încasarea de la pârâți a câte 100 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, încasarea de la pârâți, în mod solidar, a cheltuielilor de asistență juridică, în mărime de 9 000 de lei.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că prin sentința judecătoreiei din 14 mai 2018 a Judecătoreiei Comrat, menținută prin decizia din 10 decembrie 2018 a Curții de Apel Comrat, pârâții au fost recunoscuți vinovați de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 298 lit. a) din Codul penal, fiind stabilită fiecăruia pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani, cu aplicarea art.90 din Codul penal, pe un termen de probă de 2 ani. Iar prin decizia din 19 noiembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursurile ordinare au fost respinse ca inadmisibile. Astfel, prin hotărâre judecătorească definitivă, pârâții au fost recunoscuți culpabili de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 298 lit. a) din Codul penal, și anume încălcarea regulilor de exploatare a stațiilor de producere, a liniilor de transportare și distribuire a energiei electrice și termice, a conductelor de transportare a combustibilului, soldată cu decesul unei persoane. În rezultatul

acțiunilor ilegale ale pârâților din 04 iunie 2013, tatălui Andrei Sarî-Terzi i-au fost cauzate leziuni corporale: arsuri termice de flacăra de gradul 2-3, pe: față, cap, gât, torace, abdomen, membrele superioare cu suprafața totală de 30 %, fiindu-i arse părul și sprâncenele, arsuri termice ale căilor respiratorii superioare, care au fost calificate de expert ca vătămări corporale grave cu pericol pentru viață. La fel, au fost însoțite de intoxicația organelor interne, pneumonie purulentă, fiind complicate cu insuficiența cardiacă ușoară, survenind moartea lui Andrei Sarî-Terzi la xxxxx.

Totodată, a precizat că în cadrul procesului penal a fost recunoscută în calitate de succesori.

Reclamanta a reiterat că, în rezultatul arsurilor termice produse în urma exploziei gazului din bucătăria casei de locuit al tatălui, acesta s-a aflat internat în centrul de arsuri al IMSP „Spitalul de traumatologie și ortopedie” o perioadă mai mult de două luni, unde a urmat tratament. Pentru procurarea medicamentelor necesare și alimentației corespunzătoare, a suportat cheltuieli în mărime de 1 982, 62 de lei. Pentru deplasările cu transportul, pentru a fi în preajma tatălui, fiind necesară prezența personală, a suportat cheltuieli în sumă de 4 428,28 de lei. Pentru organizarea înmormântării și meselor de pomenire, suma cheltuielilor a constituit 22 147,8 lei.

De asemenea, a indicat că, fiind ocupată de organizarea înmormântării, serviciile ÎI „Topal Gheorghe” privind păstrarea temporară a defunctului și restaurarea corpului, au fost achitate de sora sa Ecaterina Deli, constituind suma de 550 de lei, conform bonului de plată, însă ulterior acesteia i-a restituit suma, conform recipisei.

La fel, a apelat la asistență juridică calificată și la 25 iunie 2013 a încheiat contract cu avocatul Ruslan Ahmedov, căruia i-a achitat suma de 4 000 de lei. Apelarea la serviciile avocatului a fost dictată de faptul că inițial tatăl a fost învinuit de explozia produsă.

Reclamanta a pretins cauzarea prejudiciului moral, motivând prin faptul că de la producerea evenimentului până la adresarea în instanța de judecată, pârâții nu au cerut scuze pentru acțiunile comise soldate cu decesul tatălui, nici după sentința de condamnare. Din contra, pe parcursul procesului au încercat să pună vina pe tatăl său, care singur ar fi deschis robinetul de siguranță și ar fi vinovat de explozie, în condițiile în care mai mult de trei ani nu a folosit gazul natural. Pe perioada tratamentului tatălui, momentul decesului și după înmormântarea lui, a avut suferințe ce nu pot fi descrise legate de pierderea părintelui. Despre producerea exploziei gazului natural a aflat în aceeași zi, însă cine sunt persoanele vinovate a aflat doar după pronunțarea deciziei din 10 decembrie 2018 a Curții de Apel Comrat.

Totodată, a susținut că, pentru a pregăti actele, întocmirea cererii de chemare în judecată și reprezentarea intereselor în procesul civil, a încheiat la 01 decembrie 2021 contractul de asistență juridică cu avocatul Ruslan Ahmedov, fiind apreciate servicii în sumă de 5 000 de lei, iar pentru fiecare ședință de judecată la care participă, a câte 250 de lei. Onorariul avocatului în suma de 5000 de lei a fost achitat, conform bonului de plată, cheltuieli care urmează a-i fi compensate de pârâți.

Prin hotărârea din 18 februarie 2022 a Judecătoria Comrat, sediul Central, s-a

admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Vasilisa Roșioru și s-a încasat, în mod solidar, de la Alexandra Vacarciuc, Anatoli Odnostalco și Afanasi Chihaioglo în beneficiul Vasilisei Roșioru suma de 1 982,62 de lei cu titlu de cheltuieli pentru tratamentul lui A. Sarî-Terzi, suma de 4 428, 28 de lei cu titlu de cheltuieli pentru transport, suma de 22 147,8 lei, cheltuieli de înmormântare a lui A. Sarî-Terzi și organizarea mesei de pomenire, suma de 9 000 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică. S-a încasat de la Alexandra Vacarciuc în beneficiul Vasilisei Roșioru suma de 40 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin infracțiune. S-a încasat de la Anatoli Odnostalco în beneficiul Vasilisei Roșioru suma de 40 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin infracțiune. S-a încasat de la Afanasi Chihaioglo în beneficiul Vasilisei Roșioru suma de 40 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin infracțiune. În rest, s-au respins pretențiile ca fiind neîntemeiate.

Prin hotărârea suplimentară din 18 mai 2022 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, s-a încasat în mod solidar de la Alexandra Vacarciuc, Anatoli Odnostalco și Afanasi Chihaioglo în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 856,76 de lei, de la care reclamanta a fost scutită la înaintarea acțiunii. S-a încasat de la Alexandra Vacarciuc, Anatoli Odnostalco și Afanasi Chihaioglo în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 100 de lei de la fiecare.

În dezacord cu hotărârea primei instanței, Alexandra Vacarciuc, Anatoli Odnostalco și Afanasi Chihaioglo au declarat apel.

Prin decizia din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Comrat s-a admis apelul declarat de Alexandra Vacarciuc, Anatoli Odnostalco și Afanasi Chihaioglo și s-a modificat hotărârea din 18 februarie 2022 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, în partea încasării, în mod solidar, a cheltuielilor de transport și încasării prejudiciului moral, diminuând suma încasată cu titlu de cheltuieli de transport de la 4 428, 28 de lei până la 4 343,78 de lei, diminuând cuantumul prejudiciului moral încasat de la Alexandra Vacarciuc de la 40 000 de lei la 20 000 de lei, de la Anatoli Odnostalco de la 40 000 de lei la 15 000 de lei, de la Afanasi Chihaioglo de la 40 000 de lei la 10 000 de lei. În rest s-a menținut hotărârea judecătorească fără modificări.

La data de 07 februarie 2023, prin intermediul poștei terestre (Vol.II, f.d.19), Vasilisa Roșioru a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Comrat, solicitând declararea recursului admisibil, casarea deciziei instanței de apel, menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului, recurenta a invocat că, decizia instanței de apel este ilegală, neîntemeiată și urmează a fi casată, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Intimații în cadrul examinării cauzei în prima instanță, în special, la etapa pregătirii cauzei pentru dezbaterile judiciare, nu au prezentat probe, care ar confirma componența familiilor, starea materială și alte probe, în baza cărora instanța de apel ulterior a modificat hotărârea instanței de fond. Pe parcursul examinării cauzei civile nu au recunoscut vina și au declarat că nu sunt implicați în decesul lui Andrei Sarî-Terzi, deși, vina lor a fost dovedită printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă. Totodată, instanța de apel la pronunțarea deciziei contestate a luat în considerare documentele anexate la cererea de apel, care intimații puteau și urmau să le prezinte în cadrul examinării cauzei în instanța de fond.

Recurenta a considerat ca fiind eronate concluziile instanței de apel cu privire la netemeinicia concluziilor instanței de fond, care a încasat de la fiecare intimat suma de 40 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, întrucât cuantumul despăgubirii încasate de prima instanță ar fi putut într-o măsură oarecare să compenseze suferințele morale suportate din cauza acțiunilor ilegale ale intimaților. La fel, a exprimat dezacordul cu concluziile instanței de apel precum că nu a prezentat probe care ar confirma gravitatea suferințelor suportate. Or, în cadrul examinării cauzei penale, intimații nu și-au recunoscut vina, au încercat să-l acuze pe tatăl recurentei de scurgere de gaz, care a provocat explozia în urma căreia a avut arsuri și timp de 2 luni a suferit în centrul pentru arsuri, iar ulterior a decedat. Deplasările zilnice la instituțiile medicale, îngrijorarea pentru viața tatălui, anxietatea după moartea sa, suferința din cauza pierderii persoanei dragi, examinarea cauzei penale care s-a desfășurat timp de șase ani și jumătate, amintirea permanentă a acelei zile tragice, în care tatăl a decedat, fără îndoială dovedesc suferințele morale suportate. Intimații niciodată nu și-au cerut iertare pentru fapta lor, iar în cadrul examinării cauzei civile au afirmat că tatăl său este vinovat de cele întâmplate.

Instanța de apel a dat o apreciere arbitrară probelor, eronat a admis în calitate de probe actele ce nu au fost prezentate de către intimați la examinarea cauzei în instanța de fond, dar au fost anexate la cererea de apel. Aprecierea arbitrară a probelor a dus la pronunțarea unei decizii neîntemeiate și ilegale.

Copia recursului declarat, prin scrisoarea datată cu 16 mai 2023 (Vol.II, f.d.26), a fost expediată în adresa intimaților și a fost recepționată la 18 mai 2023 de către Alexandra Vacarciuc și Anatoli Odnostalco, conform avizelor de recepție (Vol.II, f.d.30-31). Din adresa lui Afanasi Chihaioglo s-a restituit corespondența instanței ca fiind nereclamată (Vol.II, f.d.28-29).

Intimații nu au făcut uz de dreptul lor procedural și nu au depus referințe la cererea de recurs.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 27 octombrie 2022, iar cererea de recurs a fost depusă la 07 februarie 2023, prin intermediul poștei (Vol.II, f.d.19).

Materialele cauzei atestă expedierea copiei integrale a deciziei instanței de apel către participanții la proces prin scrisoarea datată cu 06 decembrie 2022 (Vol.I, f.d.242) și a fost recepționată de către recurentă la 09 decembrie 2022, conform avizului de recepție (Vol.I, f.d.243). Astfel, recursul declarat este în termen.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția

temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Recursul declarat de Vasilisa Roșioru, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Totodată, având în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi, anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursul se va examina conform procedurii de judecare a recursului în vigoare la data depunerii acestuia, deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele fiind un tot întreg organic.

În conformitate cu prevederile art. 431 alin.(1), (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă, examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.

În temeiul art. 440 alin.(3) din Codul de procedură civilă, dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.

În virtutea art. 442 alin. (1), (2), (3) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432. Instanța invocă, din oficiu, neatragera în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre. În recurs nu pot fi administrate noi dovezi, cu excepția celor care dovedesc cheltuielile de judecată. Aprecierea probelor dată de prima instanță și de instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului când se invocă temeinic art.432 alin.(1) lit.e) sau când Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare, prevederile art.372 alin.(1) se aplică în mod corespunzător. Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs.

Art. 444 din Codul de procedură civilă prevede că recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite verificarea legalității hotărârilor atacate.

Verificând actul de dispoziție judecătoresc contestat în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate în recurs, în baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție considerând admisibil recursul declarat, urmează a-l admite și a casa decizia instanței de apel în partea modificării hotărârii primei instanțe prin

diminuarea cuantumului prejudiciului moral încasat cu menținerea în această parte a hotărârii primei instanțe, iar în rest se menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: f) să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Din perspectiva prevederilor art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatul 4 al aceluiași articol stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Având în vedere că în sistemul legislației procesuale naționale instanța de judecată este obligată să soluționeze procesul limitându-se la obiectul acestuia în sensul formulat prin acțiune și, după caz, concretizat de către partea reclamantă, subsecvent, instanța de recurs se află în situația de a verifica dacă la caz a fost îndeplinită condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și argumentele înaintate.

Curtea Europeană a reiterat că efectul articolului 6 § 1 este, *inter alia*, de a impune unei instanțe obligația de a efectua o examinare adecvată a argumentelor și probelor aduse de către părți (a se vedea *Perez v. France* [GC], nr. 47287/99, § 80, ECHR 2004-I). O parte indispensabilă a acestei obligații a instanțelor judecătorești este datoria lor de a-și motiva hotărârile (a se vedea, printre altele, *Hirvisaari v. Finland*, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001).

De altfel, în cazul garanțiilor acordate de art. 6 § 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, include printre altele dreptul părților de a fi în mod real „auzite”, adică în mod corect examinate de către instanța sesizată. Aceasta implică mai ales în sarcina instanței obligația de a proceda la un examen efectiv, real și consistent al mijloacelor, argumentelor și elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța în determinarea situației de fapt. Obligația de motivare impune o apreciere întotdeauna atașată de natura cauzei, de circumstanțele acesteia, de probele prezentate. Motivarea unei hotărâri este înțeleasă ca o explicație inteligibilă a hotărârii luate, ceea ce nu înseamnă un răspuns exhaustiv tuturor argumentelor aduse de parte, dar nici ignorarea lor, însă un răspuns al argumentelor fundamentale, care sunt susceptibile, prin conținutul lor, să influențeze soluția.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că prin cererea de chemare în judecată depusă, Vasilișă Roșioru a solicitat încasarea de la pârâți, în mod solidar, a prejudiciului material cauzat prin infracțiune, în mărime de 28 558,7 lei, constituit din: suma de 1 982,62 de lei, cu titlu de cheltuieli pentru tratamentul lui Andrei Sarî-Terzi, suma de 4 428, 28 de lei, cu titlu de cheltuieli pentru transport, suma de 22 147,8 lei, cheltuieli de înmormântare a lui Andrei Sarî-Terzi

și săvârșirea mesei de pomenire, încasarea de la pârâți a câte 100 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, încasarea de la pârâți, în mod solidar, a cheltuielilor de asistență juridică, în mărime de 9 000 de lei (Vol.I, f.d.1-3).

Prima instanță judecând cauza în fond, prin hotărârea din 18 februarie 2022, a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Vasilisa Roșioru și a încasat, în mod solidar, de la Alexandra Vacarciuc, Anatoli Odnostalco și Afanasi Chihaioglo în beneficiul Vasilisei Roșioru suma de 1 982,62 de lei cu titlu de cheltuieli pentru tratamentul lui A. Sarî-Terzi, suma de 4 428, 28 de lei cu titlu de cheltuieli pentru transport, suma de 22 147,8 lei, cheltuieli de înmormântare a lui A. Sarî-Terzi și organizarea mesei de pomenire, suma de 9 000 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică. A încasat de la Alexandra Vacarciuc în beneficiul Vasilisei Roșioru suma de 40 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin infracțiune. A încasat de la Anatoli Odnostalco în beneficiul Vasilisei Roșioru suma de 40 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin infracțiune. A încasat de la Afanasi Chihaioglo în beneficiul Vasilisei Roșioru suma de 40 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin infracțiune. În rest, a respins pretențiile ca fiind neîntemeiate (Vol.I, f.d.139, 149-154).

Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, Curtea de Apel Comrat prin decizia din 27 octombrie 2022, a admis apelul declarat de Alexandra Vacarciuc, Anatoli Odnostalco și Afanasi Chihaioglo și a modificat hotărârea din 18 februarie 2022 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, în partea încasării, în mod solidar, a cheltuielilor de transport și încasării prejudiciului moral, diminuând suma încasată cu titlu de cheltuieli de transport de la 4 428, 28 de lei până la 4 343,78 de lei, diminuând cuantumul prejudiciului moral încasat de la Alexandra Vacarciuc de la 40 000 de lei la 20 000 de lei, de la Anatoli Odnostalco de la 40 000 de lei la 15 000 de lei, de la Afanasi Chihaioglo de la 40 000 de lei la 10 000 de lei. În rest, a menținut hotărârea judecătorească fără modificări (Vol.I, f.d.233-241).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a menționat că instanțele de judecată, la determinarea mărimii prejudiciului moral în echivalent bănesc, sunt în drept să ia în considerare și alte circumstanțe, care pot fi dovedite prin documentele dosarului, în special situația familială și materială a persoanei responsabile pentru cauzare părții vătămate a prejudiciului moral.

Instanța de apel a reținut concluziile primei instanțe privind încasarea de la pârâți în beneficiul reclamantei a prejudiciului moral, totodată a conchis că nu a ținut cont de circumstanțele menționate mai sus, de aceea a considerat necesar de a modifica hotărârea judecătorească în partea mărimii prejudiciului moral, diminuând suma prejudiciului moral încasat de la Alexandra Vacarciuc de la 40 000 de lei până la 10 000 de lei, de la Anatoli Odnostalco de la 40 000 de lei la 15 000 de lei, de la Afanasi Chihaioglo de la 40 000 de lei la 10 000 de lei. Ajungând la această concluzie, instanța de apel a luat în considerare caracterul și gravitatea infracțiunii, în urma căruia fapt a fost cauzat prejudiciul moral, circumstanțele, în care acesta a fost cauzat, gravitatea suferințelor morale ale reclamantei și considerat că suma încasată este una adecvată și proporțională cu prejudiciul moral cauzat, stabilit în conformitate cu art. 1423 din Codul civil.

Concomitent, instanța de apel a indicat că reclamantei, în urma acțiunilor pârâților, i-au fost cauzate suferințe morale și prejudiciul moral, însă cerința reclamantei Vasilisa Roșioru privind încasarea de la pârâții a câte 100 000 de lei cu

titlu de prejudiciu moral cauzat, nu poate fi admisă în volumul solicitat, deoarece reclamanta nu a prezentat probe referitor la cauzarea suferințelor morale și psihice grave. Ținând cont de circumstanțele expuse mai sus, precum și luând în considerare situația patrimonială a intimaților: Afanasi Chihaioglo este invalid de gradul doi și indemnizația lui constituie 2 356,4 lei, are la întreținere doi copii minori, Alexandra Vacarciuc este pensionară și pensia ei constituie 3 595,14 lei, Anatoli Odnostalco locuiește cu mama, fiind în etate și se află la întreținerea acestuia, instanța de apel a considerat că urmează a fi încasat prejudiciul moral în cuantumul dispus, care este întemeiat și proporțional cu acel prejudiciu, care a fost suportat de reclamantă și poate servi ca compensare suficientă a suferințelor psihice și fizice, suportate de reclamantă în urma acțiunilor pârâților.

Din criticile aduse în recursul declarat se identifică dezacordul recurenteii cu decizia instanței de apel în partea diminuării cuantumului prejudiciului moral încasat de prima instanță, motivând, în esență, că inițial intimații nu au prezentat probe privind componența familiilor, starea materială și alte probe, precum și pe parcursul examinării cauzei, intimații nu au recunoscut vina în săvârșirea acțiunilor soldate cu decesul tatălui său, deși exista o hotărâre definitivă și irevocabilă în acest sens.

Recapitulând esența litigiului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că prin sentința din 14 mai 2018 a Judecătorei Comrat, sediul Central, menținută prin decizia din 10 decembrie 2018 a Curții de Apel Comrat, Alexandra Vacarciuc, Anatoli Odnostalco și Afanasi Chihaioglo au fost recunoscuți vinovați de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 298 lit. a) din Codul penal, adică încălcarea regulilor de exploatare a stațiilor conductelor de transportare a combustibilului, dacă aceasta a provocat decesul unei persoane. Instanța a concluzionat că moartea lui Andrei Sarî-Terzi a survenit ca urmare a încălcărilor admise de Alexandra Vacarciuc, Anatoli Odnostalco și Afanasi Chihaioglo (Vol.I, f.d.8-25-72). Iar prin decizia din 19 noiembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție s-au respins ca inadmisibile recursurile ordinare declarate de Alexandra Vacarciuc și Anatoli Odnostalco, cu menținerea deciziei instanței de apel (Vol.I, f.d.73-83).

Drept urmare, reclamanta a pretins repararea prejudiciului material și moral cauzat în rezultatul infracțiunii comise de intimați, conform solicitărilor formulate în cererea de chemare în judecată.

Pornind de la faptul că deși recurenta a solicitat casarea deciziei instanței de apel din 27 octombrie 2022 cu menținerea hotărârii din 18 februarie 2022 a primei instanțe, însă dezacordul acesteia, în esență, vizează diminuarea de către instanța de apel a cuantumului prejudiciului moral încasat de prima instanță și astfel Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar a se pronunța doar în partea contestată.

Urmează a fi reiterate prevederile art.442 alin.(1) din Codul de procedură civilă, citate supra, în contextul cărora instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432.

În conformitate cu art.221 alin. (5) din Codul de procedură penală, persoana care nu a intentat acțiunea civilă în cadrul procesului penal are dreptul de a intenta o asemenea acțiune în ordinea procedurii civile. Dacă acțiunea civilă intentată la instanța civilă a fost respinsă, reclamantul nu are dreptul de a intenta aceeași

acțiune în cadrul procesului penal. Dacă acțiunea civilă a fost respinsă în cadrul procesului penal, reclamantul nu are dreptul să intenteze aceeași acțiune în ordinea procedurii civile.

În situația în care reclamanta nu a înaintat o acțiune civilă în procesul penal, aspect corect constatat de prima instanță, având în vedere existența sentinței în privința pârâților/intimați, aceasta este în drept de a înainta o astfel de acțiune în ordine civilă, ceea ce a și făcut la caz.

În virtutea art.1398 alin.(1) din Codul civil, în redacția în vigoare până la 01 martie 2019, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic. Acest rol îl îndeplinește temeiul răspunderii delictuale. Temeiul răspunderii delictuale este componenta delictului civil. Componenta delictului civil constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare și suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale. Componenta delictului civil include următoarele elemente (condiții): prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția. Acestea sunt condițiile generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale.

Raportând prevederile legale citate speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că la caz sunt întrunite condițiile enunțate, în contextul în care prin sentință judecătorească definitivă și irevocabilă pârâții au fost recunoscuți vinovați în comiterea faptelor incriminate, soldate în final cu decesul unei persoane, fiind constatată legătură causală între fapta ilicită, prejudiciu și vinovăția acestora.

În temeiul art. 1422 alin. (1) din Codul civil, în redacția în vigoare până la 01 martie 2019, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

În sensul art. 1423 alin.(1), (2) din Codul civil, în aceeași redacție, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Corelând prevederile legale citate cu situația de fapt, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind justificată concluzia primei instanțe în partea încasării de la Alexandra Vacarciuc, Anatoli Odnostalco și Afanasi Chihaioglo în beneficiul Vasilisei Roșioru a câte 40 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral. Prima instanță întemeiat a stabilit că în rezultatul faptelor incriminate pârâților, a survenit decesul unei persoane având în vedere vătămrile corporale suferite, circumstanțe constatate prin sentință judecătorească, ceea ce a determinat admiterea parțială a cerinței de reparare a prejudiciului moral pretins. Or, în urma acțiunilor pârâților a decedat tatăl reclamantei.

Urmează a fi remarcat că reclamanta a solicitat suma de 100 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral de la fiecare pârât, însă prima instanța a considerat ca fiind o satisfacție echitabilă suma de 40 000 de lei încasată de la fiecare pârât în beneficiul reclamantei, având în vedere suferințele acesteia.

În această ordine de idei, instanța de recurs notează că condițiile de reparație a prejudiciului moral sunt: constatarea încălcării; imposibilitatea înlăturării consecințelor încălcării; existența unui prejudiciu considerabil; existența legăturii de cauzalitate între încălcare și prejudiciu. Existența prejudiciului considerabil presupune două elemente ce urmează a fi constatate: însăși existența prejudiciului și caracterul considerabil al acestuia. Probațiunea existenței prejudiciului, legătura de cauzalitate între încălcare și prejudiciu revine reclamantei.

Subsecvent, având în vedere existența unei sentințe judecătorești definitive și irevocabilă, prin care este recunoscută vinovăția pârâților în faptele incriminate, încălcările cărora au dus la decesul unei persoane ca urmare a leziunilor primite, raportul causal dintre faptă și prejudiciu, se notează existența elementelor ce antrenează răspunderea pârâților/intimați.

Mai mult, în temeiul art. 123 alin.(3) din Codul de procedură civilă, sentința pronunțată de instanța judecătorească într-o cauză penală, rămasă irevocabilă, este obligatorie pentru instanța chemată să se pronunțe asupra efectelor juridice civile ale actelor persoanei împotriva căreia s-a pronunțat sentința numai dacă aceste acte au avut loc și numai în măsura în care au fost săvârșite de persoana în cauză.

În atare situație nu poate fi ignorată durerea, suferința și răniile psihice ale reclamantei în urma pierderii tatălui, în special nu poate fi eludat aspectul că tatăl acesteia s-a aflat la tratament, fiind internat în spital în perioadă ulterioară exploziei de gaze naturale și până la deces, necesitând îngrijire specială, având în vedere vătămările corporale primite în rezultatul acesteia.

Instanța de recurs apreciază ca fiind irelevantă constatarea instanței de apel privind neprezentarea probelor referitor la cauzarea suferințelor morale și psihice grave.

De altfel, la caz sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama reclamantei, însă urmează a fi apreciată luându-se în considerare circumstanțele, argumentele părților în proces, excluzându-se pretențiile excesive și vădit exagerate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că la stabilirea cuantumului compensației pentru prejudiciul moral, urmează a se evalua atât despăgubirea destinată reparării acestuia, cât și prejudiciul moral suferit, caracterul și gravitatea suferințelor fizice sau psihice. Evaluarea prejudiciului moral nu presupune determinarea costului suferințelor fizice și psihice, care prin sine sunt inestimabile, însă aprecierea multilaterală a tuturor consecințelor negative ale prejudiciului și implicațiilor acestora pe toate planurile vieții sociale ale persoanei. La determinarea compensației pentru prejudiciul moral, se ține cont de importanța valorii morale lezate. Cuantumul compensației acordate depinde și de durata menținerii consecințelor vătămării. De altfel, decesul unui părinte se resimte toată viață.

La acest capitol, urmează a fi reținute ca fiind relevante și alegațiile recurente referitor la evenimentele acelei zile tragice, aflarea tatălui în centrul specializat de arsuri, survenirea decesului tatălui acesteia.

Mai mult, însăși instanța de apel a menționat că la determinarea mărimii prejudiciului moral în mod obligatoriu urmează a fi luate în considerare atât aprecierea subiectivă a gravității cauzării suferințelor fizice și psihice părții vătămate, cât și obiectivă, ce confirmă faptul vizat, și anume: -importanța vitală a drepturilor nepatrimoniale personale și a valorilor (viață, sănătate, libertate, inviolabilitatea domiciliului, secret familial și personal, demnitatea și reputația profesională ș.a.); -gradul de suportare de către partea vătămată a suferințelor fizice și psihice (privarea libertății, cauzarea leziunilor corporale, decesul persoanelor apropiate, (rudelor), pierderea sau limitarea capacității de muncă ș.a); -felul de vinovăție (intenția, imprudența) persoanelor, care au cauzat prejudiciu, în caz de necesitate a existenței acesteia pentru repararea prejudiciului moral.

Drept urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind întemeiată hotărârea primei instanțe în latura încasării prejudiciului moral în cuantumul dispus, întrucât a ținut cont de criteriile ce justifică echitatea acestuia. Compensația este una echitabilă, dacă nu este vădit disproporționată în raport cu gravitatea violărilor constatate.

În ceea ce vizează argumentele instanței de apel cu referire la situația patrimonială a părților, având în vedere gradul de invaliditate a lui Afanasi Chihaioglo, indemnizația mică, situația familială a acestuia, vârsta înaintată a Alexandrei Vacarciuc, mărimea pensiei, aflarea mamei în etate în grija lui Anatoli Odnostalco, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că acestea sunt insuficiente și nu pot determina în mod imperativ și obligatoriu diminuarea cuantumului prejudiciului moral până la sumele încasate de instanța ierarhic inferioară, fiind importantă nu doar stabilirea stării financiare a pârșilor, dar și gradul de afectare a drepturilor reclamantei. De altfel, pârșii nu au prezentat și alte înscrisuri care să ateste situația precară materială a acestora, care ar putea servi ca probe în justificarea constatărilor instanței de apel, nefiind probată lipsa altor venituri, iar doar dovada că beneficiază de pensie nu este suficientă pentru aprecierea situației financiare reale a acesteia.

În sensul legislației naționale, anume instanța de judecată este împuternicită să determine mărimea compensației pentru prejudiciu moral, luând în considerare criteriile prejudiciului moral. Or, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că, indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. Conform jurisprudenței CtEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca, partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

În corolar, instanța de recurs constatată că prima instanță întemeiat a încasat cu titlu de prejudiciu moral de la pârși în beneficiul reclamantei a câte 40 000 de lei, întrucât este un cuantum care ar compensa suferințele recurente în rezultatul decesului tatălui în condițiile menționate, fiind considerată o satisfacție echitabilă.

Implicit, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că considerentele inserate în motivarea soluției denotă verificarea pretențiilor înaintate de către reclamantă prin prisma circumstanțelor invocate, obiecțiilor părților oponente și împrejurărilor constatate și probelor prezentate corelate cu

normele de drept material pertinente speței, accentuând considerentele decisive în formarea concluziei profilată în decizie.

Curtea Europeană, cu referire la art.6 CEDO, amintește că, potrivit jurisprudenței sale constatate, hotărârile judecătorești trebuie motivate astfel încât să indice de o manieră suficientă motivele pe care se fondează. La caz instanța de recurs a punctat doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze, ceea ce este admisibil prin prisma jurisprudenței CtEDO (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84).

Coroborând circumstanțele ce preced, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat și va casa decizia instanței de apel în partea modificării hotărârii primei instanțe prin diminuarea cuantumului prejudiciului moral încasat cu menținerea în această parte a hotărârii primei instanțe, iar în rest se menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art.442, art. 445 alin. (1) lit. f), alin.(3) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Vasilisa Roșioru.

Se casează decizia din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Comrat, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vasilisa Roșioru împotriva Alexandrei Vacarciuc, Anatoli Odnostalco și Afanasi Chihaioglo cu privire la repararea prejudiciului material, prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, în partea modificării hotărârii din 18 februarie 2022 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, prin diminuarea cuantumului prejudiciului moral încasat de la Alexandra Vacarciuc, Anatoli Odnostalco și Afanasi Chihaioglo în beneficiul Vasilisei Roșioru cu menținerea în această parte a hotărârii primei instanțe.

În rest se menține decizia din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Comrat și hotărârea din 18 februarie 2022 a Judecătoriei Comrat, sediul Central.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Lilia Roic-Botezatu